

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань європейської інтеграції

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел. 255-34-42, факс: 255-33-13, e-mail: comeuroint@rada.gov.ua

№ 04-17/10-135(44440)

24.02 2017 р.

**Голові Комітету з питань
культури і духовності
М.КНЯЖИЦЬКОМУ**

Щодо розгляду законопроекту

Шановний Миколо Леонідовичу,

Комітет з питань європейської інтеграції на своєму засіданні 23 лютого 2017 р. розглянув проект закону про державну мову, реєстраційний № 5670, і дійшов висновку, що він не суперечить зобов'язанням України в рамках Ради Європи.

Водночас, Комітет вважає нагальним започаткування процесу уніфікації термінології актів національного законодавства у мовній сфері.

Висновок Комітету додається.

Додаток на 2 стор. в 1 прим.

З повагою

Заступник Голови Комітету

М.ІОНОВА

ВИСНОВОК
Комітету з питань європейської інтеграції
про відповідність зобов'язанням України в рамках Ради Європи
проекту закону про державну мову,
реєстраційний № 5670,
суб'єкт права законодавчої ініціативи народні депутати України
І.Подоляк, Г.Гопко, Л.Ємець та інші

Мета законопроекту: законодавча ініціатива скерована на прийняття нового системного закону, який визначав би статус української мови як єдиної державної мови в Україні; прийняття законопроекту як закону матиме наслідком утрату чинності Законом України «Про засади державної мовної політики» від 03.07.2012 р. № 5029-VI.

Аналіз законопроекту на предмет відповідності зобов'язанням
України в рамках Ради Європи

В рамках Ради Європи застосування державами-членами мов регулюється Європейською хартією регіональних або міноритарних мов від 05.11.1992 р. (European Charter for Regional or Minority Languages, далі - Хартія), яка була ратифікована Україною 15 травня 2003 р. (Закон № 802-IV).

Як перший і наразі єдиний міжнародний договір такого роду Хартія покликана спонукати договірні сторони до захисту і підтримки на території їхньої юрисдикції тих регіональних або міноритарних мов, які цього потребують, виходячи з реального їхнього стану. Договір, серед іншого, приписує своїм сторонам не допускати (у разі потреби - усунути) жодної дискримінації між мовами, які підпадають під захист на відповідній території (частина друга статті 7), визначає заходи, яких держави мають вживати для підтримки таких мов у сфері освіти (стаття 8), судової влади (стаття 9), діяльності органів управління та інших публічних сферах (стаття 10), у сферах засобів масової інформації (стаття 11), культурної діяльності (стаття 12), соціально-економічного життя (стаття 13) і транскордонних обмінів (стаття 14).

Аналіз відповідних положень законопроекту, що розглядається, в контексті зазначених вище положень Хартії дає дійти висновку, що суперечності між ними немає.

Зауваження експерта

Попри викладений висновок необхідно привернути увагу до системних проблем термінологічного характеру в цій сфері.

Як вже зазначалося, предметом регулювання Хартії є регіональні або міноритарні мови (перелік та обсяг захисту і підтримки яких визначають самі договірні сторони (держави) в кожному окремому випадку). При цьому слід наголосити, що міжнародно-правові зобов'язання України, які випливають з Хартії, стосуються саме регіональних або міноритарних мов (а не будь-яких інших об'єктів).

Водночас, у законодавстві України таке поняття відсутнє; причиною тому є неправильний переклад українською мовою Хартії (включаючи її назву): англomовне поняття «Regional or Minority Languages» в офіційній україномовній редакції (Закон № 802-IV від 15.05.2003 р.) має еквівалентом поняття «регіональні мови або мов меншин» (а не «регіональні або міноритарні мови», як би мало бути). Ця помилка зумовлена неправильним розумінням предмета Хартії: він прив'язаний не до суб'єкта (носія мови), а до об'єкта (самих мов, які власне і підлягають захисту).

Поряд з цим в українському законодавстві (включаючи Конституцію) для позначення поняття «регіональні або міноритарні мови» використовується й інший термін - «мови національних меншин» (він рецепійований і в законопроекті, що розглядається, - частина восьма статті 10).

Такий термінологічний різнобій спричинює низку проблем: сутності кожного з понять, їх практичного призначення, співвідношення (ієрархії) між ними і, головне, їхньої взаємодії з Хартією; з огляду на те, що поняття «мови меншин» і «мови національних меншин» Хартії невідомі, може також виникнути й питання належного виконання Україною своїх зобов'язань за цим договором.

Виходячи з викладеного, вбачається вкрай нагальним започаткувати, поряд з розглядом законопроекту № 5670, процес уніфікації усієї дотичної до нього термінології на основі відповідних автентичних термінів Хартії, передусім через приведення україномовної редакції цього договору у відповідність до мов оригіналу.

Крім того, потребують певного корегування й інші терміни законопроекту: так, у ньому робиться посилання на Закон України «Про права осіб, що належить до національних меншин» (зокрема, у частині восьмій статті 10), хоча, мабуть, мається на увазі Закон України від 25 червня № 2492-ХП «Про національні меншини в Україні»; у статті 13 вживається термін «органи правопорядку» (у законодавстві України в цьому контексті використовується термін «правоохоронні органи»).

Загальний висновок: за своїм змістом законопроект № 5670 не суперечить зобов'язанням України в рамках Ради Європи.